

Προς:

Την κ. Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Νίκη Κεραμέως
Τον κ. Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Κώστα Καραγκούνη
Τον κ. Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Παναγιώτη Τσακλόγλου
Τον κ. Γενικό Γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Νίκο Μηλαπίδη

Τον κ. Υπουργό Υγείας, Άδωνι Γεωργιάδη
Την κ. Αναπληρώτρια Υπουργό Υγείας, Ειρήνη Αγαπηδάκη
Τον κ. Υφυπουργό Υγείας, Μάριο Θεμιστοκλέους

Την κ. Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Σοφία Ζαχαράκη
Την κ. Υφυπουργό για Θέματα Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατερίνα Παπακώστα-Παλιούρα

Τον κ. Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, Νικόλαο Παναγιωτόπουλο
Την κ. Υφυπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, Σοφία Βούλτεψη
Τον κ. Γενικό Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής, Πάτροκλο Γεωργιάδη
Τον κ. Γενικό Γραμματέα Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας, Ηρακλή Μοσκόφ

Τον κ. Ανδρέα Ποττάκη, Συνήγορο του Πολίτη

Κοινοποίηση:

κ. Μάριο Καλέα, Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου
κ. Κωνσταντίνα Μηλιώνη, Προϊσταμένη ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, Υπηρεσία Ασύλου
κ. Ανδρομάχη Λερίδου, Προϊσταμένη ΑΚΑ Ευάλωτων Ομάδων Αττικής, Υπηρεσία Ασύλου
κ. Αριστείδη Ψαρρά, Επικεφαλής Τομέα Διαχείρισης Μετανάστευσης για την Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή
κ. Maria Clara Martin, Εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα
κ. Μαρία Γαβουνέλη, Πρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
κ. Δημήτριο Βερβεσό, Πρόεδρο της Ολομέλειας Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος
κ. Βασιλική Βακουφτσή, Πρόεδρο της Ένωσης Ασθενών Ελλάδας

Αθήνα, 15 Ιουλίου 2024

Αρ. Πρωτ. 385

Θέμα: Απόδοση και λειτουργία ΑΜΚΑ και διασφάλιση κοινωνικών δικαιωμάτων δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Αξιότιμοι/ες,

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την απόδοση και λειτουργία του ΑΜΚΑ, ήτοι το άρθρο 153 του Ν. 3655/2008 (Α' 58), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 74 του Ν. 4826/2021 (Α' 160) και η υπ' αρ. Φ80320/109864/14-12-2023 ΚΥΑ (Β' 7280/22.12.2023), καθώς και η υπ' αρ. πρωτ. Φ80320/25192 από 01-04-2024 εγκύκλιος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης εγείρει προβληματισμό ως προς την αντιμετώπιση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και τη διασφάλιση των κοινωνικών δικαιωμάτων τους.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 5β της ανωτέρω ΚΥΑ, για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ στους ενήλικους δικαιούχους διεθνούς προστασίας απαιτείται ως δικαιολογητικό κατοικίας, πλέον

του αποδεικτικού μίσθωσης ακίνητης περιουσίας ή φιλοξενίας ή ιδιοκατοίκησης **ΚΑΙ βεβαίωση πρόσληψης από εργοδότη ή σύμβαση εργασίας αναρτημένη στο ΕΡΓΑΝΗ ή βεβαίωση έναρξης εργασιών**. Στην περίπτωση, όμως, των ενήλικων Ελλήνων πολιτών, των ομογενών και των πολιτών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα ανωτέρω δικαιολογητικά απόδειξης «ενεργούς» εργασίας απαιτούνται μόνο διαζευκτικά -και όχι συμπληρωματικά με τα αποδεικτικά μίσθωσης ακίνητης περιουσίας, φιλοξενίας κ.α. (άρθρο 6 παρ. 1β και 3β της ανωτέρω ΚΥΑ).

Η απαίτηση προσκόμισης αποδεικτικού εργασίας προκειμένου οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να μπορέσουν να ενεργοποιήσουν τον ΑΜΚΑ αποτελεί μέτρο επαχθές, δυσανάλογο ερχόμενο σε αντίθεση τόσο με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 όσο και με το Ν. 4939/2022 και την Οδηγία 2011/95/ΕΕ.

Η εν λόγω απαίτηση δύναται να αποκλείσει εντελώς τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας (εκ των οποίων και άτομα ιδιαίτερα ευάλωτα) από την πρόσβασή τους στο σύστημα υγείας και την ιατρική περίθαλψη και έρχεται σε αντίθεση με το δικαίωμά τους στην πρόσβαση σε κοινωνική αρωγή και ιατρική περίθαλψη **με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες**, σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 30 του Ν. 4939/2022¹. Επιπλέον, τα προσκόμματα στην ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ των ενήλικων δικαιούχων διεθνούς προστασίας έχουν **άμεσο αντίκτυπο στην πρόσβαση στο σύστημα υγείας και των ανήλικων εξαρτώμενων μελών τους**, με αποτέλεσμα να παραβιάζεται το δικαίωμά τους στην υγεία, άρα και το βέλτιστο συμφέρον τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που δεν δύνανται -λόγω αναπηρίας- να εργαστούν και οι οποίοι έχουν το δικαίωμα κατάθεσης αίτησης για εξέτασή τους από επιτροπές ΚΕΠΑ και λήψη αναπηρικού επιδόματος βάσει ποσοστού, με τη συγκεκριμένη ΚΥΑ δεν φαίνεται να υπάρχει διευκρίνιση για το πώς θα λαμβάνουν ΑΜΚΑ, καθώς και πώς θα αποδεικνύουν εγγράφως την αναπηρία τους, καθώς -ελλείψει ΑΜΚΑ- δεν θα μπορούν να εξεταστούν από επιτροπές ΚΕΠΑ, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να λάβουν το επίδομα αναπηρίας.

Πλέον των ανωτέρω, έχει παρατηρηθεί ότι κατά την έκδοση ΑΜΚΑ ή τη μετατροπή Π.Α.Α.Υ.Π.Α. σε Α.Μ.Κ.Α., κάποιες υπηρεσίες ζητούν επιπλέον δικαιολογητικά από τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, για τα οποία, όμως, υπάρχει εκ του νόμου ρητή πρόβλεψη εξαίρεσης προσκόμισής τους, όπως:

- Απαίτηση για κατοχή διαβατηρίου/ταξιδιωτικού εγγράφου, η οποία, όμως, δεν έχει εφαρμογή στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, για τους οποίους εκ του νόμου αρκεί και μόνο η προσκόμιση της άδειας διαμονής τους (άρθρο 4 παρ. 3 της ανωτέρω ΚΥΑ).
- Απαίτηση για κατοχή πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης ή ληξιαρχικής πράξης γέννησης, η οποία, όμως, δεν έχει εφαρμογή σε περίπτωση που τα απαραίτητα απογραφικά στοιχεία προκύπτουν -μεταξύ άλλων- και από την άδεια διαμονής (βλ. ανωτέρω εγκύκλιο). Να σημειώσουμε μάλιστα ότι για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας δεν θα πρέπει να υπάρχει απαίτηση για προσκόμιση οποιουδήποτε δημοσίου εγγράφου από τη χώρα καταγωγής τους, καθώς τα άτομα αυτά έχουν διαρρήξει κάθε δεσμό με τη χώρα τους και προστατεύονται πλέον μόνο από την Ελλάδα.

---

¹ Για το ζήτημα ενεργοποίησης του ΑΜΚΑ, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επίσης απευθύνει προς τη Διοίκηση το υπ' αρ. πρωτ. 353419/34964 από 12.7.2024 έγγραφο με θέμα «Προϋποθέσεις ενεργοποίησης του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας».

Τέλος, προβληματική φαίνεται να είναι και η πρόβλεψη της διάταξης του άρθρου 7 της ΚΥΑ περί αυτόματης απενεργοποίησης ΑΜΚΑ την επομένη της λήξης της ισχύος της άδειας διαμονής του δικαιούχου διεθνούς προστασίας. Η πρόβλεψη αυτή δεν συμβαδίζει με την υφιστάμενη πρακτική της Διοίκησης να καθυστερεί -αρκετές φορές υπέρμετρα- την ανανέωση της άδειας διαμονής/εξέταση της υπόθεσης, λόγω σοβαρών και χρόνιων ζητημάτων στη στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών², και χωρίς στο μεταξύ διάστημα να χορηγεί κάποιο αποδεικτικό έγγραφο της εκκρεμούς ανανέωσης που να διασφαλίζει την απρόσκοπτη απόλαυση των δικαιωμάτων των δικαιούχων διεθνούς προστασίας³.

Αναφορικά με την αντιμετώπιση των ασυνόδευτων ανηλίκων ως προς την έκδοση ΑΜΚΑ στο πλαίσιο μετάπτωσης Π.Α.Μ.Κ.Α. ή Π.Α.Α.Υ.Π.Α. ή Π.Α.Υ.ΠΕ.Κ., η ΚΥΑ (άρθρο 4) απαιτεί ως δικαιολογητικό νόμιμης παραμονής και υπαγωγής τους στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης άδεια διαμονής δικαιούχου διεθνούς προστασίας ή άδεια διαμονής άλλου τύπου. Η εν λόγω απαίτηση είναι προβληματική, καθώς φαίνεται να αφήνει εκτός του συστήματος υγείας τους ανήλικους χωρίς νόμιμο τίτλο διαμονής, ερχόμενη έτσι σε αντίθεση με τη διεθνούς δικαίου αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, αλλά και την εκ του νόμου διασφάλιση της απρόσκοπτης πρόσβασης στο σύστημα υγείας όλων των ανηλίκων, ανεξαιρέτως του καθεστώτος διαμονής τους (άρθρο 21 παρ. 2^α Ν. 5038/2023).

Ενόψει των ανωτέρω, παρακαλούμε όπως προβείτε σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να μπορούν να απολαμβάνουν τα κοινωνικά δικαιώματα που εκ του νόμου δικαιούνται με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες και να μην αποκλείονται από το δικαίωμα στην υγεία και την κοινωνική αρωγή. Ειδικότερα, αιτούμαστε όπως:

α) απαλειφθεί από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο η απαίτηση προσκόμισης από τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας αποδεικτικού εργασίας συμπληρωματικά με την απόδειξη κατοικίας –όπως ακριβώς διαζευκτικά ισχύει για τους Έλληνες πολίτες- προκειμένου η διαδικασία ενεργοποίησης/απόδοσης ΑΜΚΑ να είναι συμβατή με τις διατάξεις των άρθρων 29 και 30 του Ν. 4939/2022

β) ληφθούν ειδικά μέτρα προστασίας για τους ευάλωτους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, προκειμένου να μην καθίσταται αδύνατη η πρόσβασή τους στο σύστημα υγείας και σε κοινωνικά επιδόματα

γ) προβείτε σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου η διεθνούς δικαίου αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού να μην τίθεται υπό διακινδύνευση.

Με τιμή,

Οι υπογράφοι οργανώσεις

1. ΑΡΣΙΣ Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
2. ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
3. Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΔΠ)
4. ΔΙΟΤΙΜΑ - Κέντρο για τα Έμφυλα Δικαιώματα και την Ισότητα

---

² Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 58515/2024 από 16-02-2024 επιστολή του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου:

«- Το ΑΚΑ ΔΔΠ έχει μόνο 8 υπαλλήλους για την ανανέωση των ΑΔΕΤ

- Στις 16-02-2024 εκκρεμούσαν 4.029 αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ, οι περισσότερες εξ αυτών στο στάδιο της 'χρέωσης σε χειριστή'».

³ Επισημαίνεται πως η βεβαίωση κατάστασης αιτήματος που χορηγείται στους δικαιούχους ενόσω εκκρεμεί η ανανέωση των ΑΔΕΤ τους δεν πληροί απαραίτητες προδιαγραφές, όπως ημερομηνία ισχύος, φωτογραφία, μοναδικό σειριακό κωδικό, με αποτέλεσμα να καθίσταται αδύνατη η πρόσβαση στα εκ του νόμου προβλεπόμενα δικαιώματά τους. Το ίδιο δε ισχύει και για τις περιπτώσεις δικαιούχων των οποίων το καθεστώς αναγνωρίστηκε πριν το 2013 και για τους οποίους αρμόδια είναι η Ελληνική Αστυνομία.

5. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)
6. Θετική Φωνή - Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος
7. ΜΕΤΑδραση - Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη
8. Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)
9. ECHO100PLUS
10. Equal Legal Aid
11. Equal Rights Beyond Borders
12. European Lawyers in Lesvos
13. Fenix - Humanitarian Legal Aid
14. HIAS Ελλάδας
15. International Rescue Committee (IRC) Hellas
16. Mobile Info Team
17. PRAKSIS
18. Refugee Legal Support (RLS)
19. Safe Passage International AMKE
20. SolidarityNow
21. The HOME Project
22. Velos Youth